NN 24/2018 (9.3.2018.), Uredba o mjerama zaštite od ionizirajućeg zračenja te postupanjima u slučaju izvanrednog događaja

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

458

Na temelju članka 60. stavka 1. Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (»Narodne novine«, br. 141/13, 39/15 i 130/17) i članka 30. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11, 119/14 i 93/16), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 8. ožujka 2018. godine donijela

UREDBU

O MJERAMA ZAŠTITE OD IONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA TE POSTUPANJIMA U SLUČAJU IZVANREDNOG DOGAĐAJA

DIO PRVI
OPĆE ODREDBE

Primjena uredbe

Članak 1.

Ovom Uredbom uređuje se odgovor na izvanredni događaj koji može nastati u djelatnostima s izvorima ionizirajućeg zračenja, nuklearnim djelatnostima i djelatnostima zbrinjavanja radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora te radnim aktivnostima, kao i mjere zaštite od ionizirajućeg zračenja koje se poduzimaju kao dio odgovora u slučaju izvanrednog događaja.

Zakonska podloga

Članak 2.

(1) Ovom Uredbom u hrvatsko zakonodavstvo preuzimaju se sljedeći akti Europske unije:

– Direktiva Vijeća 2013/59/Euratom od 5. prosinca 2013. o osnovnim sigurnosnim standardima za zaštitu od opasnosti koje potječu od izloženosti ionizirajućem zračenju, i o stavljanju izvan snage direktiva 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (SL L 13, 17. 1. 2014.)

– Direktiva Vijeća 2014/87/Euratom od 8. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/71/Euratom o uspostavi okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja (SL L 219, 25. 7. 2014.).

(2) Mjere zaštite od ionizirajućeg zračenja u slučaju izvanrednog događaja u Republici Hrvatskoj propisuju se sukladno Zakonu o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (»Narodne novine«, br. 141/13, 39/15 i 130/17, u daljnjem tekstu: Zakon) i preporukama sadržanima u sigurnosnim standardima i drugim dokumentima iz područja pripravnosti i djelovanja u slučaju nuklearne ili radiološke nesreće Međunarodne agencije za atomsku energiju (u daljnjem tekstu: IAEA).

Pojmovi

Članak 3.

Pojedini izrazi u smislu ove Uredbe imaju sljedeće značenje:

1. *dekontaminacija* jest aktivnost kojom se potpuno ili dijelom uklanja radioaktivno onečišćenje korištenjem ciljanih fizičkih, kemijskih ili bioloških postupaka, a uključuje osobnu dekontaminaciju, dekontaminaciju građevina, dekontaminaciju vozila i opreme, dekontaminaciju osoba, te dekontaminaciju poljoprivrednih, javnih i drugih površina

2. *djelatnost* jest djelatnost s izvorima ionizirajućeg zračenja, nuklearna djelatnost i djelatnost zbrinjavanja radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora

3. *druge mjere* su mjere prvenstveno namijenjene prevladavanju neradioloških posljedica, a uključuju mjere kao što su psihološko savjetovanje i pomoć, liječnički pregled te dugoročno medicinsko nadziranje, a iste se ne smatraju mjerama zaštite

4. *evakuacija* jest hitna mjera zaštite kojom se ugrožene osobe premještaju iz ugroženog objekta ili područja u manje ugrožene ili neugrožene objekte ili područja

5. *hitne mjere zaštite* su mjere koje je potrebno provesti najkasnije nekoliko sati nakon izvanrednog događaja da bi postigle željeni učinak, a uključuju evakuaciju, zaklanjanje, profilaksu stabilnim jodom, osobnu dekontaminaciju, medicinsko zbrinjavanje, sprječavanje slučajnog unosa radionuklida u organizam te unosa kontaminirane hrane i pića

6. *koordinator na lokaciji* jest predstavnik žurnih službi koji koordinira njihov rad na lokaciji izvanrednog događaja; način odabira koordinatora na lokaciji definiran je propisima iz područja zaštite i spašavanja

7. *lokacija pod nadzorom nositelja odobrenja* je lokacija na kojoj nositelj odobrenja ima pravo i/ili obvezu osigurati nadzor i ograničavanje pristupa, a navedeno uključuje sve lokacije, kao što su pogoni i pripadajući prostor oko istih, koje se smatraju lokacijama nositelja odobrenja, i lokacije na kojima nositelj odobrenja obavlja djelatnost pokretnim izvorima kod naručitelja usluge, a na kojima je nositelj odobrenja odgovoran osigurati nadzor i ograničavanje pristupa, uključujući i lokaciju nesreće u prijevozu radioaktivnih izvora, ako je nositelj odobrenja za prijevoz u mogućnosti poduzeti mjere zaštite sukladno svojim obvezama

8. *mjere zaštite u poljoprivredi* su mjere koje se poduzimaju radi ograničenja ili izbjegavanja kontaminacije te ograničenja konzumacije, distribucije i prometa hrane, hrane za životinje i drugih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih u području zahvaćenom posljedicama izvanrednog događaja, a mogu biti hitne i rane

9. *neradiološke posljedice* su posljedice koje se mogu pojaviti u uvjetima izvanrednog događaja, a nisu izravno vezane s izlaganjem ionizirajućem zračenju, npr. psihološke, socijalne, ekonomske i druge prirode

10. *opasni izvor* jest opasni izvor u smislu pravilnika koji se donosi temeljem članka 61. stavka 4. Zakona

11. *praćenje stanja radioaktivnosti u okolišu* je sustavno ispitivanje i praćenje vrste i aktivnosti radioaktivnih tvari u okolišu, predmetima opće uporabe, stambenim i radnim prostorijama te mjerenje vanjskog zračenja kako bi se utvrdile promjene u intenzitetu ili vrsti zračenja ili u koncentraciji radionuklida

12. *preseljenje stanovništva* jest rana mjera zaštite koja se poduzima radi sprječavanja dugotrajnog izlaganja stanovništva ionizirajućem zračenju, a podrazumijeva preseljenje ljudi iz njihovih domova u privremeni smještaj (prihvatni centri) na duže vremensko razdoblje, a osim ljudi, preseljavaju se i domaće životinje te premješta pokretna osobna imovina; provodi se unutar mjesec dana nakon izvanrednog događaja; ako traje do dvije godine, radi se o privremenom preseljenju, a ako povratak nije moguć u tom roku, radi se o trajnom preseljenju

13. *profilaksa stabilnim jodom* ili uzimanje tableta stabilnog joda je hitna mjera zaštite koja se provodi konzumiranjem odgovarajuće doze stabilnog joda u tabletama

14. *rane mjere zaštite* su mjere koje mogu postići željeni učinak ako se poduzmu unutar jednog ili nekoliko tjedana nakon izvanrednog događaja, a uključuju preseljenje stanovništva, mjere zaštite u poljoprivredi te pojačani nadzor prekograničnog prometa ljudi i roba

15. *teška nesreća* jest nesreća koja je teža od projektom predviđenog kvara uključujući ozbiljno oštećenje jezgre ili istrošenog goriva

16. *upravljanje* jest postupak odlučivanja o potrebi poduzimanja odgovarajućih mjera zaštite stanovništva, zaštite imovine i zaštite okoliša i nadzor nad provedbom tih mjera, a upravljanje je postavljeno na načelima jednonadređenosti i subordinacije

17. *zaklanjanje* jest hitna mjera zaštite stanovništva koja se provodi u kućama ili bilo kojem drugom prostoru koji sa ili bez prilagodbe omogućava zaštitu od radioaktivnog onečišćenja i direktnog zračenja iz radioaktivnog oblaka

18. *žurne službe* su službe hitne medicinske pomoći, vatrogastva i policije koje po prirodi svoga posla prve dolaze na lokaciju izvanrednog događaja.

DIO DRUGI
SUSTAV PRIPRAVNOSTI I ODGOVORA NA IZVANREDNI DOGAĐAJ

POGLAVLJE I.
IZVANREDNI DOGAĐAJI

Načela postupanja

Članak 4.

(1) Načela postupanja u slučaju izvanrednih događaja koji mogu nastati u djelatnostima s izvorima ionizirajućeg zračenja, nuklearnim djelatnostima i djelatnostima zbrinjavanja radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora te radnim aktivnostima su: načelo opravdanosti i načelo optimizacije.

(2) Kod provedbe mjera zaštite i drugih mjera koje se poduzimaju u slučaju izvanrednog događaja primjenjuju se načela iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Prilikom razmatranja pojedine mjere potrebno je utvrditi da je vjerojatno da će korist od primjene te mjere biti veća nego šteta, uvažavajući gospodarske, socijalne i druge čimbenike te poduzimati samo takve mjere (načelo opravdanosti).

(4) Provedba, opseg i trajanje svake mjere moraju osigurati da su primljene doze, broj izloženih ljudi (uključujući i radnike koji sudjeluju u odgovoru na izvanredni događaj) te vjerojatnost izlaganja toliko mala koliko je razumno moguće postići, uzimajući u obzir gospodarske, socijalne i druge čimbenike (načelo optimizacije).

Izvori izvanrednih događaja

Članak 5.

Odredbe ove Uredbe odnose se na sustav pripravnosti i odgovora za sljedeće izvanredne događaje:

a) izvanredni događaj u nuklearnoj elektrani Krško (Republika Slovenija), nuklearnoj elektrani Pakš (Mađarska) te u drugim nuklearnim elektranama u svijetu

b) izvanredni događaj na nuklearnom brodu koji se nalazi u unutarnjim morskim vodama ili teritorijalnom moru Republike Hrvatske

c) izvanredni događaj na unaprijed poznatoj lokaciji stacionarnog izvora ionizirajućeg zračenja nositelja odobrenja, odnosno unaprijed poznatoj lokaciji skladištenja pokretnog izvora ionizirajućeg zračenja nositelja odobrenja

d) izvanredni događaj prilikom zbrinjavanja radioaktivnog otpada

e) izvanredni događaj na lokaciji koja nije unaprijed poznata, uključujući izvanredni događaj u transportu, izvanredni događaj prilikom rada s pokretnim izvorima, otkriće izvora bez posjednika, teroristički čin, gubitak ili krađu radioaktivnog izvora, pad satelita, nedozvoljen promet radioaktivnih izvora, radioaktivnog otpada i nuklearnog materijala, i

f) radioaktivno onečišćenje ili povišeno izlaganje ionizirajućem zračenju izazvano nepoznatim okolnostima ili drugim okolnostima.

Kategorije pripravnosti za izvanredni događaj

Članak 6.

(1) Objekti prve kategorije pripravnosti za izvanredni događaj (u daljnjem tekstu: prva kategorija) su objekti u kojima izvanredni događaji mogu izazvati ozbiljne deterministične zdravstvene učinke izvan lokacije na kojoj se obavlja djelatnost i imati za posljedicu potrebu primjene hitnih i ranih mjera zaštite te drugih mjera izvan lokacije.

(2) Objekti druge kategorije pripravnosti za izvanredni događaj (u daljnjem tekstu: druga kategorija) su objekti u kojima izvanredni događaji mogu imati za posljedicu doze ionizirajućeg zračenja za stanovništvo zbog kojih bi bilo potrebno primijeniti hitne mjere zaštite ili rane mjere zaštite i druge mjere izvan lokacije objekta. Druga kategorija, za razliku od prve kategorije, ne uključuje objekte u kojima izvanredni događaji mogu izazvati ozbiljne deterministične zdravstvene učinke izvan lokacije.

(3) Objekti treće kategorije pripravnosti za izvanredni događaj (u daljnjem tekstu: treća kategorija) su objekti u kojima izvanredni događaji mogu imati za posljedicu doze ionizirajućeg zračenja zbog kojih može biti potrebno primijeniti mjere zaštite na lokaciji nositelja odobrenja. Treća kategorija ne uključuje objekte za koje je potrebno odrediti planske zone i udaljenosti.

(4) Četvrtu kategoriju pripravnosti za izvanredni događaj (u daljnjem tekstu: četvrta kategorija) predstavljaju djelatnosti i radne aktivnosti koje mogu dovesti do izvanrednog događaja i imati za posljedicu potrebu primjene mjera zaštite na lokacijama koje nije moguće unaprijed predvidjeti.

(5) U četvrtu kategoriju svrstavaju se:

– izvanredni događaji u prijevozu radioaktivnih izvora, nuklearnog materijala te radioaktivnog otpada

– izvanredni događaji prilikom korištenja pokretnih izvora ionizirajućeg zračenja kao što su industrijski radiografi

– nedozvoljeni promet radioaktivnih izvora i nuklearnog materijala na cestovnim i željezničkim graničnim prijelazima te pomorskim, riječnim i zračnim lukama

– izvanredni događaj pada satelita koji za proizvodnju energije koristi radioizotope

– izvanredni događaji otkrivanja izvora bez posjednika u otpadnom metalu ili drugdje

– izvanredni događaji koji imaju za posljedicu radioaktivno onečišćenje ili povišeno izlaganje ionizirajućem zračenju, a izazvani su drugim okolnostima, npr. vandalizam, sabotaža i terorizam, i

– transnacionalni izvanredni događaji nastali kao posljedica izvanrednih događaja na teritoriju drugih država, u objektima koji ne ulaze u petu kategoriju.

(6) Objekti pete kategorije pripravnosti za izvanredni događaj (u daljnjem tekstu: peta kategorija) su objekti prve i druge kategorije koji se nalaze na teritoriju druge države, a za koje postoje određene planske zone i udaljenosti na teritoriju Republike Hrvatske.

(7) Registar objekata prve, druge, treće i pete kategorije za Republiku Hrvatsku vodi Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost (u daljnjem tekstu: Zavod).

POGLAVLJE II.
PRIPRAVNOST ZA IZVANREDNE DOGAĐAJE

Odjeljak A
Planovi i sudionici

Procjena opasnosti

Članak 7.

(1) Zavod izrađuje Procjenu nuklearne i radiološke opasnosti za Republiku Hrvatsku.

(2) Najmanje jednom svakih pet godina potrebno je provesti analizu kojom će se utvrditi je li došlo do promjena koje zahtijevaju reviziju dokumenta iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Ako je revizija iz stavka 2. ovoga članka potrebna, potrebno ju je provesti u roku od šest mjeseci od izrade analize iz stavka 2. ovoga članka.

Koncepti odgovora na izvanredni događaj

Članak 8.

(1) Na temelju dokumenta iz članka 7. stavka 1. ove Uredbe, Zavod određuje grupe radioloških i nuklearnih izvanrednih događaja za koje je potrebno izraditi posebne koncepte odgovora.

(2) Zavod izrađuje koncepte odgovora iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Koncepte odgovora iz stavka 2. ovoga članka potrebno je revidirati u roku od šest mjeseci od promjene dokumenta iz članka 7. stavka 1. ove Uredbe na temelju kojeg su ti koncepti napravljeni.

Plan pripravnosti i odgovora na izvanredni događaj

Članak 9.

(1) Na temelju koncepata odgovora iz članka 8. stavka 2. ove Uredbe, Zavod izrađuje Plan pripravnosti i odgovora Republike Hrvatske na radiološki ili nuklearni izvanredni događaj.

(2) Plan iz stavka 1. ovoga članka donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ravnatelja Zavoda.

(3) Elementi koje treba sadržavati Plan iz stavka 1. ovoga članka su dani u Prilogu 1. koji čini sastavni dio ove Uredbe.

(4) Reviziju Plana iz stavka 1. ovoga članka potrebno je provesti u roku od šest mjeseci od završene revizije iz članka 8. stavka 3. ove Uredbe.

Sudionici sustava pripravnosti i odgovora na izvanredni događaj

Članak 10.

(1) U sustav pripravnosti i odgovora na izvanredni događaj uključeni su sljedeći sudionici:

a) nositelji odobrenja za obavljanje djelatnosti s izvorima ionizirajućeg zračenja uključujući nositelje odobrenja za prijevoz izvora ionizirajućeg zračenja

b) nositelji odobrenja za obavljanje nuklearne djelatnosti

c) nositelji odobrenja za obavljanje djelatnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada i iskorištenih izvora

d) subjekti u poslovanju s otpadnim metalom

e) subjekti u poslovanju s hranom i/ili vodom te subjekti u poslovanju s hranom za životinje

f) središnja tijela državne uprave

g) izvršna i predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

h) operativne snage sustava civilne zaštite

i) ovlašteni stručni tehnički servisi

j) stručnjaci za zaštitu od ionizirajućeg zračenja

k) ovlašteni izvršitelji nuklearne sigurnosti i

l) drugi koji mogu pridonijeti provođenju mjera zaštite.

(2) Središnja tijela državne uprave iz stavka 1. podstavka f) ovoga članka su:

a) Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost

b) središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove civilne zaštite

c) Državni hidrometeorološki zavod

d) ministarstvo nadležno za zdravstvo

e) ministarstvo nadležno za unutarnje poslove

f) ministarstvo nadležno za poljoprivredu

g) ministarstvo nadležno za obranu

h) ministarstvo nadležno za financije

i) ministarstvo nadležno za gospodarstvo

j) ministarstvo nadležno za socijalnu politiku i

k) ministarstvo nadležno za vanjske i europske poslove.

Odjeljak B
Obveze sudionika u dijelu pripravnosti

Planovi i procedure

Članak 11.

(1) Za operativnu razradu odredbi ove Uredbe sudionici sustava pripravnosti i odgovora na izvanredni događaj obvezni su izraditi, samostalno ili u suradnji s drugim sudionicima, vlastite planove pripravnosti i odgovora na radiološki ili nuklearni izvanredni događaj sukladno njihovim nadležnostima u sustavu pripravnosti i odgovora na izvanredni događaj sukladno Planu pripravnosti i odgovora Republike Hrvatske na radiološki ili nuklearni izvanredni događaj iz članka 9. stavka 1. ove Uredbe, planovi će sadržavati prilog s popisom radnika koji su odgovorni za obavljanje pojedinih zadataka navedenih u planovima.

(2) Zavod odobrava planove iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Na temelju vlastitih planova pripravnosti i odgovora na radiološki ili nuklearni izvanredni događaj iz stavka 1. ovoga članka svi sudionici koji su obvezni izraditi planove iz stavka 1. ovoga članka obvezni su izraditi i procedure za postupanje u svakom od izvanrednih događaja u kojem određeni sudionik sudjeluje.

(4) Program kontinuiranog obučavanja i uvježbavanja radnika koji sudjeluju u odgovoru na izvanredni događaj je sastavni dio planova iz stavka 1. ovoga članka.

(5) Program upravljanja kvalitetom u pripravnosti i odgovoru na izvanredni događaj je sastavni dio planova iz stavka 1. ovoga članka.

(6) Obveznici izrade planskih dokumenata iz članka 61. stavka 1. Zakona nisu obvezni izraditi posebne dokumente iz stavaka 1. i 3. ovoga članka.

(7) Obveznici izrade planskih dokumenata sukladno pravilniku iz članka 61. stavka 4. Zakona obvezni su izraditi procedure za postupanje u svakom od izvanrednih događaja navedenih u planskim dokumentima izrađenim sukladno pravilniku iz članka 61. stavka 4. Zakona.

Radnici

Članak 12.

Svi sudionici sustava pripravnosti i odgovora na izvanredni događaj sukladno opsegu sudjelovanja predviđenom Planom iz članka 9. stavka 1. ove Uredbe i planovima i procedurama iz članka 11. stavaka 1. i 3. ove Uredbe obvezni su osigurati dovoljan broj radnika koji će provoditi dužnosti tijekom odgovora na izvanredni događaj u cijelom vremenskom razdoblju u kojem se očekuje da bi izvanredni događaj mogao trajati.

Oprema

Članak 13.